

Marian Rulewicz

Szczecin - Stare Miasto. Podzamcze

Informator Archeologiczny : badania 20, 162-163

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Cmentarzysko i osada podgrodowa /XI-XIII w. oraz XVI-
-XVII w./

Badania koncentrowały się w ćwiartce północno-zachodniej cmentarzyska. Wytyczono trzy wykopy o łącznej powierzchni 75 m². Wyeksplorowano 85 grobów oraz 8 skupisk kości pochodzących ze zniszczonych grobów. Łączna ilość grobów na tym stanowisku wynosi 1184. Udokumentowano 3 obiekty mieszkalne związane z osadą podgrodową. Stwierdzono duży procent zniszczenia pochówków, spowodowany użytkowaniem terenu dla celów rolniczych.

Na tym odcinku stanowiska stwierdzono występowanie od trzech do sześciu warstw pochówków. Ślady trumien stwierdzono przy pochówkach nr 1110, 1114 i 1145. Zmarły z grobu nr 1145 był pochowany w prostokątnej trumnie. Inną formą grobu były pochówki w jamach grobowych bez zachowania śladów trumien.

Zmarli byli układani w pozycji wyprostowanej na wznak, wzdłuż osi wschód-zachód, głowa na zachód, ręce ułożone wzdłuż tułowia. W nielicznych wypadkach stwierdzono ułożenie kości rąk na kościach miednicy lub na piersiach zmarłego. W grobach nr 1154 i 1174 zmarli zostali ułożeni wzdłuż osi wschód-zachód głową na wschód.

W arse 45 ćw. D i C zadokumentowano bardzo czytelny, niezakłócony "rzędowy" układ pochówków wzdłuż osi północ-południe.

W warstwie kulturowej cmentarzyska oraz w zasypiskach jam grobowych stwierdzono występowanie przepalonych kości ludzkich. Wyposażenie grobów stanowiły: kabłączki skroniowe, paciorki szklane, obrączki i noże. Zmarły z grobu nr 1132 został pochowany z grotem oszczepu, a przy zmarłych w grobach nr 1153 i 1170 znaleziono monety.

Udokumentowano trzy obiekty mieszkalne bardzo zniszczone przez pochówki. W obiektach wystąpiły duże ilości ceramiki, kości zwierzęce, polepa, przepalone kamienie. Obiekt nr 19 dostarczył bardzo dużej ilości łusek rybich. Obiekty są związane z osadą podgrodową i można je wstępnie datować na XI-XII w.

Większość pochówków, które były przedmiotem tegorocznych badań można datować na XII-XIII w. Zadokumentowano również pochówki datowane na XVI i XVII w. W zasypiskach jam grobowych stwierdzono występowanie fragmentów ceramiki, które pochodzą ze zniszczonych obiektów mieszkalnych osady podgrodowej datowanej na XI-XII w.

Materiały i dokumentacja znajdują się w PAK PP PKZ O/Warszawa.

Badania będą kontynuowane.

SZCZECIN - STARE MIASTO
Podzamcze

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
Zakład Archeologii Nadodrza
w Szczecinie

Badania prowadził mgr Marian Rulewicz. Finansował WKZ
w Szczecinie. Pierwszy sezon badań. Czasowośrodkowoczesne
na podgrodzie w rejonie domniemanego portu /XII-XIII w./

Prace organizacyjno-przygotowawcze przeprowadzono w 1986 r. Dotyczą kwartału VI /ok. 19 arów/, tzn. terenu ograniczonego na Starym Mieście ulicami: Małą Odrzańską /od strony wschodniej/, Bursztynową /południowej/, Rybaki /północnej/ i Rynkiem Warzywnym /zachodniej/. W rejonie tym wytypowane zostały miejsca pod wykopy archeologiczne. Po zniwelowaniu 2/3 terenu na kwartale VI, odgruzowano jedną z wielu istniejących tam piwnic staromiejskich. Jest to piwnica nie odsłonięta w całości, a jej wymiary w stanie dotychczasowym wynoszą 4 x 3 m. Posiada ona częściowo zachowane sklepienia gotyckie, dołem zaś, na głębokości 2 m od aktualnej powierzchni, trzy nawarstwienia posadzek ceglano-drewnianych. Pod najstarszą z nich wyłoniły się wczesnośredniowieczne nawarstwienia kulturowe. Prawie w bezpośrednim sąsiedztwie piwnicy /od strony Rynku Warzywnego/ wytyczono wykop archeologiczny o wymiarach 8 x 15 m /120 m²/, gdzie na głębokości około 0,5 m od obecnej powierzchni terenu, stwierdzono jednoznacznie wy-

stepowanie jednolitych warstw średniowiecznych. W warstwie tej zaobserwowano pozostałości paleniska z kamieni i węgla drzewnego o nie ustalonej funkcji.

W nadchodzącym sezonie wykopy mogą być poszerzane. Kontynuowane w następnych sezonach prace archeologiczne zintegrują badania z lat 1975-1978, przeprowadzone w rejonie Baszty Siedmiu Piaszczy. Podstawowym problemem badawczym będzie uchwycenie relacji słowińskich nabrzeży portowych w XII-XIII w.

ŚWIĘTY GAJ, gm. Rychliki
woj. elbląskie
Stanowisko 7

Muzeum w Elblągu

Badania prowadziła mgr Jadwiga Okupska. Finansowało Muzeum w Elblągu. Pierwszy sezon badań. Pruska osada wczesnośredniowieczna /XI-XIII w./

Osada wczesnośredniowieczna usytuowana jest w odległości około 200 m w kierunku PnZ od północnego końca wsi, w pobliżu szosy. Jest położona w dolnej partii tarasu nadzalewowego Dzierzgoni, na wysokości około 4-6 m npm. Stanowisko posiada w przybliżeniu kształt kołisty, zajmuje powierzchnię około 25 arów /46 x 48 m/.

Stałe użytkowanie pól, przy jednoczesnym płytkim występowaniu obiektów, 20-30 cm od powierzchni ziemi spowodowały dość znaczne zniszczenie stanowiska.

Wykop 1 o powierzchni 1 ara wytyczono na południowym skłonie kulminacji pagórka, na skraju osady. W obrębie jasnożółtego piasku calcowego odsłonięto 6 obiektów, o wypełniskach brunatnej ziemi, zawierających ułamki ceramiki. Dwa z nich - obiekt nr 1 i nr 3 stanowią pozostałości palenisk, gdzie oprócz fragmentów naczyń glinianych wystąpiły kości zwierzęce, ślady spalenizny z węgielkami drzewnymi, polepa, kamienie w układzie kołistym.

Wykop 2 o powierzchni 0,5 ara założono na kulminacji pagórka. W warstwie brunatnej ziemi występującej na powierzchni całego wykopu, znaleziono bardzo dużą ilość fragmentów naczyń glinianych. Odsłonięto obiekt nr 1, wypełniony starobrunatną ziemią, ze spalenizną i węgielkami drzewnymi, będący pozostałością paleniska, w kształcie wydłużonego owalu /zapewne obiekt "rozciągnięty" przez orkę/. Z wypełniska obiektu wyeksplorowano dużo fragmentów ceramiki, kości zwierzęcych, kręgów, ości i łusek rybich oraz polepy. W narożniku północno-wschodnim wykopu natrafiono na surowiec burzdynowy, w postaci niewielkiej bryłki.

Materiał zabytkowy znajduje się w zbiorach Muzeum w Elblągu.

Badania będą kontynuowane.

TORUŃ
Stanowisko 19

patrz
okres lateński

TULIGŁOWY, gm. Rokietnica
woj. przemyskie

Uniwersytet Jagielloński
Instytut Archeologii

Badania prowadziła dr hab. Maria Cabalska. Finansował WKŻ w Przemyślu, Uniwersytet Jagielloński. Dwunasty sezon badań. Wielkie wialoczonowe grodzisko wczesnośredniowieczne /VIII-XI w./

W 1986 r. badania na grodzisku dotyczyły weryfikacji przebiegu i usytuowania wałów. Gród właściwy o powierzchni 4755 m² zamyka wał I obwodowy wysoki 1,50 m, który przecięto od strony południowej, zachodniej i północnej. Zniszczenie wału stwierdzono jedynie na odcinku północnym badanym w 1981 r., przy czym pożar objął górną część wału, który nie został odbudowany.

Wał II środkowy, który od strony południowej przytyka do wysokiego wału zewnętrznego III przecięto w 1982 r. stwierdzając załaganie nienaruszonych nawarstwień. Dalszy jego bieg